

Teknolojik Ba??ml?I?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Teknolojik Ba??ml?I?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31453>

Özet

Teknolojik Ba??mlilik Ölçe?i (TBÖ), Gizem Güçlü taraf?ndan 2015 y?l?nda yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmif öz bildirimli bir ölçektir. Ölçek, üniversite ö?rencilerinin teknolojik cihazlara (bilgisayar, tablet, telefon vb.) yönelik ba??mlilik düzeylerini ve bu ba??mlilik?na ya?amlar?na olan yans?malar?n? de?erlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, dört temel boyut alt?nda toplanmakta olup, 5'li Likert ölçe?i format?nda derecelendirilmi?tir. Yap?lan güvenilirlik analizleri sonucunda ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlıl??a sahip oldu?u (Cronbach's Alpha = .93) belirlenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Teknolojik Ba??mlilik, Ba??mlilik, Faktör Analizi, Cronbach's Alpha, Üniversite Ö?rencileri, Likert Ölçe?i, Teknoloji Ba??mlilik?

Yazarlar

Gizem Güçlü

Amaç

Teknolojik Ba??mlilik Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin teknolojik cihazlarla kurdukları ilişkinin ba??mlilik düzeyine ulaşıp ulaşmadıklarını saptamak ve bu durumun yol açtığı psikososyal ve akademik i?levsellikteki bozulmaları ölçmektir. Ölçek, özellikle yüksekö?renim kurumlarında ö?renim gören bireylerin teknoloji kullanım alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları ne kadar boyu ö?renme süreçleri üzerindeki olası olumsuz etkilerini araştırmacılar için ölçülebilir hale getirmek üzere geli?tirilmi?tir.

Ölçek, teknoloji ba??mlilik?nin sadece nicel kullanım süresini değil, aynı zamanda bu ba??mlilik?nin yol açtığı duygusal ve davranışsal sonuçları da (yoksunluk, kontrol kaybı, sosyal izolasyon) kapsayarak, konuya multidisipliner bir bakış açısı sunmayı hedeflemektedir. Bu sayede, önleyici ve müdahale edici programların geli?tirilmesine bilimsel zemin hazırlanmaktadır.

Yapı

Teknolojik Ba??mlilik Ölçe?i, teknoloji ba??mlilik? olgusunu dört temel psikolojik boyut veya faktör alt?nda incelemektedir. Bu boyutlar, ba??mlilik?nin hem bilişsel hem de davranışsal yönlerini temsil etmektedir. Bu faktörler, teknoloji kullanım?nın bireyin günlük yaşam, sosyal ilişkiler ve akademik sorumluluklar üzerindeki olumsuz etkilerini yakalamak üzere tasarlanmıştır.

Yoksunluk: Bireyin teknolojik cihazlardan uzak kaldığında yaşadığı huzursuzluk, sinirlilik ve

kayg? gibi olumsuz duygusal tepkileri ifade eder.

Kontrol Güçlü?ü: Bireyin teknolojik cihaz kullan?m süresini kendi iste?iyle s?n?rlayamamas?, cihazlar?n ba??ndan kalkmakta zorlanmas? veya ba?lang?çta planlanandan daha uzun süre kullanmas? durumunu kapsar.

Levsellikte Bozulma: A??r? teknoloji kullan?m?n?n akademik ba?ar?, mesleki sorumluluklar veya ki?isel sa?l??? olumsuz etkilemesi durumunu ifade eder.

Sosyal D??lanm??i?k: Teknolojik cihazlar?n sosyal etkile?imlerin veya arkada?l?klar?n yerini almas?, bireyin sanal dünyaya a??r? odaklanmas? sonucu gerçek sosyal çevresinden uzakla?mas?d?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini test etmek amacıyla veriler Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) sürecine tabi tutulmu?tur. Analiz öncesinde, verilerin faktör analizine uygunlu?u de?erlendirilmi?tir. Elde edilen Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri 0.945 olarak bulunmu?, bu de?er verilerin mükemmel düzeyde faktör analizi için uygun oldu?unu göstermi?tir. Bartlett's Küresellik Testi sonucu da (6520.90, $p=.000$) anlaml? bulunarak verilerin çok de?i?kenli normal da??l?ma sahip oldu?u ve faktör analizinin yap?labilece?i teyit edilmi?tir.

Faktör say?s?n?n belirlenmesi amacıyla olu?turulan Scree Test diyagram? incelenmi?tir. Diyagram, dördüncü faktörden sonra e?rinin yatay bir seyir izledi?ini göstermi?, bu da ölçe?in dört boyuttan olu?mas? gerekti?i karar?n? desteklemi?tir. Bu bulgular, ölçe?in kavramsal yap?s?n?n teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu ve teknolojik ba??mlilik?? aç?klayan dört ayr? bile?eni ba?ar?l? bir ?ekilde ayr??t?rd???n? göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, 2013-2014 e?itim ö?retim y?l?nda Cumhuriyet Üniversitesi'nde ö?renim gören 190 ö?renciden olu?an bir ön uygulama grubu üzerinde test edilmi?tir. ?ç tutarlılık güvenilirlik katsay?s? olan Cronbach's Alpha, ön uygulama verilerinden hareketle ba?lang?çta 0.92 olarak hesaplanm??tır. Bu de?er, ölçe?in zaten yüksek derecede güvenilir oldu?unu i?aret etmektedir.

Ön uygulama sonras?nda, ölçe?in madde havuzunda yer alan 11. madde üzerinde gerekli düzenlemeler yap?lm??tır. Bu düzenlemelerin ard?ndan gerçekleştirilen nihai güvenilirlik hesaplamas?nda, Teknoloji Ba??mlilik?? için Cronbach's Alpha katsay?s? 0.93 olarak belirlenmi?tir. Alpha katsay?s?n?n 0.90?'n üzerinde olmas?, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü ve testin oldukça güvenilir oldu?unu kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Teknolojik Ba??mlilik Ölçe?i'nin çok boyutlu yap?s?, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile

desteklenmiştir. AFA sonuçlarına göre, belirlenen dört faktör, ölçeğin toplam varyansının önemli bir bölümünü açıklamaktadır. Faktörlerin toplam varyansa katkıları aşağıdaki gibi gözlemlenmiştir:

Birinci Faktör (Yoksunluk): Ölçeğin toplam varyansının %15.182'sini açıklamaktadır.

İkinci Faktör (Kontrol Güçlüğü): Ölçeğin toplam varyansının %15.145'ini açıklamaktadır.

Üçüncü Faktör (İlevsellikte Bozulma): Ölçeğin toplam varyansının %14.780'ini açıklamaktadır.

Dördüncü Faktör (Sosyal Dışlanma): Ölçeğin toplam varyansının %8.086'sini açıklamaktadır.

Bu dört faktörün toplamda varyansın yaklaşık %53'ünü açıklaması, ölçeğin teknoloji bağımlılığı yapısını güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir. Faktör yüklerinin ve boyutların tanımlanması, ölçeğin yapısal geçerliliğini pekiştirmektedir.

Ölçek Yapısı

Test Türü:

Geliştirme Ölçeği

Format:

Öz bildirimli anket formu

Derecelendirme:

5'li Likert Ölçeği (1= hiçbir zaman - 5= her zaman)

Mevcut Diller:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Yükseköğretim Öğrencileri

Yaş Grubu:

Genç Yetkinlik (Öncelikli olarak üniversite öğrencileri)

Popülasyon Detayları:

Güvenirlilik çalışması 2013-2014 eğitim öğretim yılında Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim gören 190 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi:

Ölçek, katılımcıların teknolojik cihaz kullanma ilişkin tutum ve davranışları değerlendirilen maddelerden oluşur. Cevaplar 5'li Likert formatında derecelendirilir ve yüksek puanlar, yüksek bağımlılık düzeyine işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Teknoloji Bağımlılığı, Bağımlılık, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Öz Bildirim, Yoksunluk, Kontrol Kaybı, Psikolojik Bozulma

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlaması:

Bilgi mevcut değil

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri:

Bilgi mevcut değil

Yazma Adresi:

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Tez Kaynağı)

Şinler & Ücret ve Test Yılı

Şinler ve Ücret:

Ölçek, akademik çalışmalarda ve araştırmalarda kullanılabilir, ancak ticari kullanım için yazar Gizem Güçlü'den izin alınması gerekebilir.

Testin Geliştirildiği Yılı:

2015 (Yüksek Lisans Tezi)

Önemli Not: Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [teknolojik-bagimlilik-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/teknolojik-bagimlilik-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Güçlü, G. (2015). *Yaşam boyu öğrenme argümanı olarak teknoloji bağımlılığı ve yaşamansızlıklar* (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Teknolojik Ba??mlilik Ölçe?i Maddeleri

Ölçe?in boyutlar?n? temsil eden örnek maddeler ve boyut adlar? a?a??da listelenmi?tir:

Yoksunluk: Birileri bilgisayar, tablet, telefon vb. cihazlar?m? elimden al?rsa sinirlenirim.

Kontrol Güçlü?ü: ?stedi?im zaman bilgisayar, tablet, telefon vb. cihazlar?n ba??ndan kalkamam.

??levsellikte Bozulma: Teknolojik cihazlara dü?künlü?ümün akademik ba?ar?m? olumsuz etkiledi?ini dü?ünürüm.

Sosyal D??lanm??I?k: Bilgisayar, tablet, telefon vb. benim en iyi arkada??md?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM